

ZUB ČASU

Mapa je model reality. Nejstarší mapy můžeme najít již na hliněných destičkách u lovců mamutů. Dnes se využívají k tvorbě map GPS a geografické informační systémy. Podstatou vzniku map je sdělení o tom, co se nachází kolem nás. Vznikem map se zabývá věda kartografie. Jednou z hlavních funkcí mapy je orientace v krajině.

Co je to mapa:

Zmenšený a zjednodušený obraz Země nebo části jejího povrchu převedený do roviny pomocí matematicky určených vztahů.

Topografická mapa je místopisná, podrobná, zobrazující zeměpisnou realitu co nejpodrobněji.

Základní součásti mapy:

- mapové pole (samotná mapa)
- měřítko (ukazuje nám zmenšení mapy vůči realitě)
- název (hlavní téma mapy)
- legenda (soubor značek)
- tiráž (údaje o autorovi)

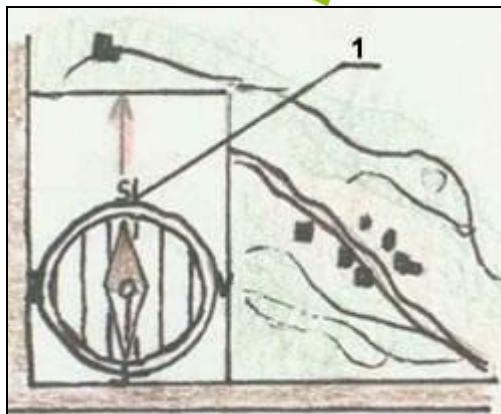
Úkol 1:

Pokud chceme správně číst v mapě, je potřeba si umět mapu zorientovat podle světových stran.

Postup:

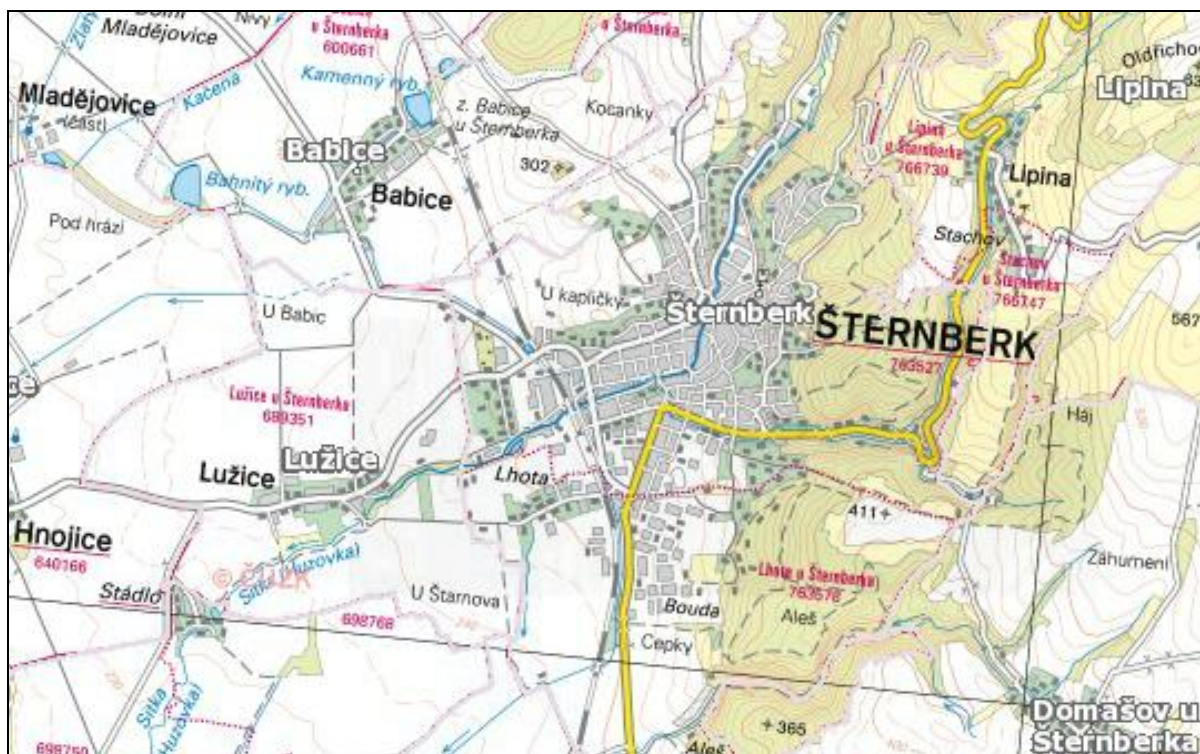
Pojem zorientovaná mapa znamená, že se sever na mapě shoduje se severem ve skutečnosti. Zorientovanou mapu potřebujete nejen pro správný směr vaší cesty, ale také např. pro práci s azimutem.

Buzolu položte do rohu mapy, nejlépe do levého dolního rohu, a po té otáčejte s mapou, na které leží buzola, tak dlouho, než bude označená část stříelky ukazovat k označení severu na otočném kolečku buzoly (písmeno S nebo N). Toto písmeno musí být nastaveno u rysky nebo šipky na přístroji (na obr. označeno 1).

Zdroj: <http://www.hununpa.cz/uploads/img4049e9c22fd47.jpg>

- a) Vezměte si buzolu, mapu správně zorientujte a nakreslete na ni správnou růžici s popisem světových stran.

Zdroj: <http://kontaminace.cenia.cz>

- b) Na mapě rovněž vidíte měřítko. Napište, jak se oba typy měřítek nazývají a co znamenají.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CZ.1.07/1.1.00/26.0035

Zdroj: www.mapy.cz

Historie map je velmi bohatá a sahá daleko do minulosti. Pro naši potřebu jsme zvolili mapy pocházející z druhého vojenského mapování, tzv. Františkova mapování, dále mapy z roku 1954 a také mapy současné. Na těchto třech různých mapách můžeme velmi dobře pozorovat změny krajiny i změny ve městech, vesnicích a rovněž změny hospodářského využívání.

Druhé vojenské mapování („Františkovo“) proběhlo v letech 1806 - 1869 na území celého Rakouska-Uherska. Měřítko mapování bylo 1:28 800. Popud k mapování dal císař František II. Byly zaznamenány cesty, zděné budovy, kamenné mosty. Z přírodních prvků to byly pole, louky a pastviny, lesy, rybníky a vodní toky.

Úkol 2: Mapa 1 je právě ukázka druhého vojenského mapování. Na ukázce máte vyobrazen Šternberk a jeho okolí. Již na první pohled poznáte, že na mapě je velmi mnoho „neobvyklých“ věcí. Zkusme je společně prozkoumat.

a) V jakém jazyku jsou uvedeny popisky mapy a proč nejsou česky?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CZ.1.07/1.1.00/26.0035

- b) Pokuste se pojmenovat a popsat co nejvíce vesnic a měst, které na mapě dokážete lokalizovat. Vpisujte přímo do mapy.
- c) Vidíte na mapě nějaký objekt, který v dnešní době již neexistuje? Co to konkrétně je?

Úkol 3: Vezměte si mapu číslo 3 a 4.

- a) Na mapě číslo 4 pojmenujte vesnice, které tam vidíte.
- b) Porovnejte velikosti zemědělských ploch a zamyslete se nad nápadnými rozdíly. V čem jsou rozdíly největší a proč tomu tak je?
- c) Zamyslete se nad tím, jak vypadalo zemědělství v roce 1954 na Šternbersku?
- d) Co vyznačují tenké bílé čáry na mapě 3?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CZ.1.07/1.1.00/26.0035

Úkol 4: V tomto úkolu budete potřebovat mapy číslo 5 a 6.

- a) Vezměte si mapu číslo 5, prohlédněte si ji a pokuste se dle vlastního uvážení do ní zakreslit hranice současného města.
- b) Na mapu 5 se pokuste zaznamenat významné objekty dnešního města – bazén, sídliště na Uničovské ulici, start Ecce Homo, supermarket Lidl, Selm, vlakové nádraží, čistička odpadních vod.
- c) Nyní porovnejte s mapou 6. Co se vám povedlo zaznamenat správně a co špatně? K ověření můžete použít i mapy na internetu.
- d) Zamyslete se nad tím, co zapříčinilo rozvoj města? Které městské části se výrazně zvětšily a propojily?
- e) Pokuste se najít na mapě 5 dům, ve kterém bydlíte? Byl v té době součástí města nebo stál mimo tehdejší zástavbu?

Úkol 5: V tomto úkolu budete potřebovat mapu číslo 7

Před Vámi je detailní pohled na město Šternberk. V mapě se pokuste najít a zakreslit:

Vaší školu, bazén, nádraží, náměstí, hrad, Ecce Homo, hřbitov, kaplička, stadion, nemocnice, čistička odpadních vod, park, nadjezd, Vincentinum, řeka Sitka,

Co bylo nejsnazší a co naopak nejtěžší najít na mapě?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CZ.1.07/1.1.00/26.0035